

جام جم

jamejamdaily.ir
ویژه فرهنگ - هنر
رسانه - جامعه
یکشنبه ۲۱ خرداد ۱۴۰۲

گفت‌وگوی «جام جم» با فریبا کوثری، بازیگر نمایش «هفت خوان اسفندیار»

به آثار تاریخی تعهد دارم

«صفحه ۱۱»

رسانه

۶

گفت‌وگوی «جام جم» با سید امیرحسین میرحسینی، تهیه‌کننده برنامه «یک ماه مانده»

جمعه‌های انتظار و عاشقی

پهنیا

۱۰

به بهانه اکران تازه‌ترین قسمت اسپایدرمن

ابرقهرمان‌ها آمریکا را به خود آوردند

رسانه

۷

روایت «جام جم» از یک فرصت تازه برای علاقه‌مندان هنر صدا

لذت کشف استعداد‌های تازه

یادداشت
نسرین بختیاری | گروه فرهنگ و هنر

با هم بخندیم؛ نه به هم

شیب ابتذال با کمدی‌های سخیف بیشتر شده است

معمولا کمدی‌هایی که در ایران ساخته می‌شود، چند مؤلفه شاخص را برای خنداندن مخاطب در نظر می‌گیرد که در سال‌های اخیر مضامینی از قبیل بازنمایی گذشته پس از انقلاب، مشکلات مالی، نمایش شکاف طبقاتی و استفاده از ظواهر زندگی مدرن، تناقض موقعیت زندگی در دو کشور متفاوت و بهره‌گرفتن از فیلمسازی در کشورهای دیگر که طبعاً قانون و عرفی متفاوت با ایران دارند و... بیشتر مورد توجه قرار گرفته‌است.

یکی از مهم‌ترین فوت و فن‌های فیلمسازی که کارگردانان این روزها به شکل موتیفی تکرارشونده در فیلم‌های خود از آن بهره بسیار می‌برند، تضاد منافع یا موقعیت‌هاست؛ این همان کاری است که مسعود اطیابی برای ساخت فیلم‌های «تگراس» و «دنیامیت» زیاد از آن استفاده کرده. در فیلم تگراس، زوج امتحان پس داده سریال «پژمان» و فیلم «خوب، بد، جلف» یعنی سام درخشانی و پژمان جمشیدی دوباره کنار هم قرار گرفتند تا با سفر به برزیل در جدال با موقعیت‌های متضاد لحظات طنز خلق کنند. همچنین در فیلم «دنیامیت» نیز طیف مذهبی کنار غیرمذهبی قرار می‌گیرد تا از مخاطب خنده بگیرد. این شکل از تضاد در فیلم‌های گشت ارشاد ۳، سالوادور نیستم، مسادر، هتنگ عبیر، هزار یا و آینه‌بغل نیز استفاده شده است. اما مشخص است که با این فیلم‌های کمدی در سال‌های اخیر، سینمای ایران در حال طی کردن شیب ابتذال و سرشیبی سقوط است.

فیلم کمدی «بخارست» که سال گذشته از ۲۴۰۰۰۰ دلار در سینماها اکران شد و تبدیل به یکی از پرفروش‌ترین فیلم‌های سال ۱۴۰۱ شد، این روزها در شبکه نمایش خانگی در حال نمایش است. این فیلم نیز مانند دیگر آثار اطیابی که در این سال‌ها توانسته بود به رکورد فروش فیلم‌های کمدی تکانی بدهد با حضور پژمان جمشیدی سعی دارد از تماشاگر خنده بگیرد،

زاویه دید
علی رحیمی | گروه فرهنگ و هنر

رویدادی باسابقه بعد از تعویق‌های چندباره، بالاخره در تیرماه برگزار می‌شود

جشنواره تئاتر عروسکی هنوز به دنبال حامی مالی!

جشنواره تنها میعادگاه هنرمندان عروسکی

شاید برای هنرمندان تئاتر عروسکی که به خاطر عدم حمایت، نبود سالن و هزینه‌های بالای تولید، تنها میعادگاه‌شان حضور در جشنواره‌هاست، شنیدن جمله «طبق مشورتی که داشتیم، تصمیم بر تأخیر در برگزاری گرفته شد؛ چراکه گروه‌های نمایشی چنین درخواستی از ما داشتند» از هادی حجازی‌فر که خود از اهالی تئاتر عروسکی است، چندان قابل درک نباشد. به خصوص آن‌که که خود او در نشست دیروز اعلام کرد که در «زمان دانشجویی امرار معاش من از طریق جشنواره‌ها بود». حجازی‌فر در این نشست تأکید کرد: «...اگر هنرمندی بخواهد کار حرفه‌ای تئاتر عروسکی کند، به دلیل کمبود امکانات ضربه می‌خورد. یک هنرمند تئاتر عروسکی مجبور است تنها دو سال یک‌بار برای شرکت در جشنواره کار کند. از طرف دیگر آثار عروسکی معمولاً اجرای عمومی ندارد و در صورت اجرای عمومی، آثار برگزیده جشنواره، تنها مبلغی به عنوان کمک هزینه برای گروه دریافت می‌کند که پاسخگوی یک اجرای عروسکی نیست. احساس می‌کنم هنرمندان عروسکی مهجور مانده‌اند...».

با این اوصاف فاصله‌اندازی‌ها در برگزاری جشنواره آن هم در زمانی که اکثر جشنواره‌ها در زمان خود برگزار شده است و از سوی دیگر هنرمندان عروسکی برای امرار معاش در حوزه‌ای که در آن تخصص دارند، بدان چشم دوخته‌اند، موضوعی است که بی‌شک نمی‌توان به راحتی از کنار آن گذشت و نیاز است تا متولیان پاسخ شفاف‌تری برای آن داشته باشند.

دو پیشنهادی که می‌تواند آینده تئاتر عروسکی را تغییر دهد

جشنواره امسال در حالی برگزار می‌شود که بودجه اختصاصی برای کمک هزینه نمایش‌های صحنه‌ای ۳۰ تا ۵۰ میلیون تومان و برای اجرای فضای باز ۲۵ میلیون تومانی است. موضوعی که حجازی‌فر آن را یک شوخی عنوان کرد. ما از عنوان لفظ شوخی چنین برداشت کردیم که او می‌داند تئاتر عروسکی به واسطه جهان فانتزی و نوع کنش با مخاطب، نقش بسیار مهمی در فرهنگ‌سازی دارد به همین دلیل هم نیاز است تا با وسواس بیشتری به آن و هنرمندانش توجه شود. در این میان توجه به مسائل مالی گروه‌ها، به واسطه هزینه‌های بالای تولید عروسک و اجرای آثار، موضوعی است که نباید به راحتی از کنار آن گذشت.

بالاخره بعد از حدود ۹ ماه زمزمه برگزاری نوزدهمین دوره جشنواره تئاتر عروسکی به گوش می‌رسد. جشنواره‌ای که قرار بود در مهرماه برگزار شود اما ناآرامی‌های کار را برای هادی حجازی‌فر و گروهش سخت کرد و این جشنواره مانند دیگر فعالیت‌های هنری، اجرائیش به تعویق افتاد. آن‌گونه که در خبرها ذکر شده بود، ابتدا قرار بود جشنواره آذرماه برگزار شود و حتی امیرحسین خربری، مدیر مرکز تئاتر مولوی در گفت‌وگویی تاریخ برگزاری جشنواره را هفتم آذر عنوان کرد؛ «طبق توافق انجام‌شده با ادارکل هنرهای نمایشی و طی نامه دریافتی از سوی اداره کل، مرکز تئاتر مولوی به مدت یک هفته میزبان نوزدهمین جشنواره تئاتر عروسکی تهران مبارک می‌شود. هنوز جدول اجراهای جشنواره تئاتر عروسکی تهران مبارک به ما ارائه نشده و رسمانی‌تر اعلام نشده است که جشنواره در تاریخ تعیین‌شده برگزار می‌شود یا به تعویق می‌افتد.» اما هفته اول آذر سپری نشده بود که هادی حجازی، دبیر جشنواره به دلایلی مختلفی که آنها را در زیرمجموعه‌ای با عنوان «دلایل فنی» مرتب کرده بود، زمان برگزاری جشنواره را به بهار موکول کرد. حجازی‌فر در آن پیام که آذر سال گذشته منتشر شد، دلایل تعویق جشنواره را با توجه به جمیع جهات از جمله صحبت با گروه‌ها، اساتید و فعالان این عرصه و اعضای انجمن نمایشگران عروسکی و به دلایل فنی‌ای همچون عدم تمرین‌های مستمر گروه‌ها، عدم امکان برخورداری درست شرکت‌کنندگان و مخاطبان از اجراهای داخلی و بین‌المللی، عدم امکان مشارکت بخش‌های خصوصی به واسطه همزمانی با جام جهانی و... توصیف کرد.

این اتفاق در حالی رخ داد که عمده جشنواره‌های هنری کشور اعم از جشنواره تئاتر فجر طبق برنامه ریزی اولیه و بدون تأخیر برگزار شد. با آغاز سال جدید، با وجودی که همگان در انتظار اعلام زمانی برای برگزاری بودند تا آخرین روزهای آغازین فصل سال، خبری از جشنواره نبود. در نهایت گمانه‌زنی‌ها به ۸ تا ۱۷ تیرماه رسید، یعنی جشنواره از بهار به تابستان موکول شد و با توجه به نشتی که دیروز با حضور هادی حجازی، دبیر جشنواره در سالن کنفرانس دفتر موسیقی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برگزار شد، به نظر می‌رسد حالا بعد از سه بار تعویق، باید امیدوار بود که شرایط برای برگزاری یکی از زیباترین، محبوب‌ترین و در عین حال مهجورترین ژانرهای تئاتری کشور فراهم شده باشد.

آنها مسابقه معنی ندارد.

جشنواره تئاتر عروسکی نیز با تأکید بر همین تفکر در دوره‌های پیشین غیررقابتی برگزار می‌شد، هرچند امسال متولیان تغییر نگرش داده و بار دیگر به سمت رقابتی شدن خیز برداشتن.

حجازی‌فر علت آن را چنین عنوان کرد: «وجود جشنواره برای تئاتر عروسکی امری حیاتی است، چراکه رشته‌ای گران است، سالن مستقلی برای آن وجود ندارد و حمایت چندانی از آن نمی‌شود. من اصرار داشتم که در این دوره بخش رقابتی به جشنواره بازگردد؛ چراکه باعث دیده شدن بیشتر کارهای می‌شود و بیعت مالی آن هم می‌تواند به گروه‌ها کمک کند».

جشنواره بیستم چه خواهد شد؟

لحظه به لحظه به برگزاری جشنواره نوزدهم نزدیک می‌شویم. جشنواره‌ای که با یک سال تعویق مخاطبانش را به میهمانی دعوت می‌کند و بی‌شک حضور ۵۸ گروه نمایش و هفت گروه بین‌الملل، نویدبخش یک فستیوال تماشایی است، هرچند از همین ابتدای برگزاری، این سؤال ذهن هنرمندان و علاقه‌مندان این حوزه تئاتری را به خود مشغول کرده است که آیا با توجه به دوسالانه بودن جشنواره، بیستیم دوره نیز با تأخیر یکساله روبه‌روست یا متولیان امر این تعویق‌ها را نادیده می‌گیرند و طبق برنامه جشنواره بیستم برگزار خواهد شد؟

دبیر جشنواره تئاتر عروسکی در نشست دیروز خود، برای تحقق این مهم دو پیشنهاد قابل تأمل هم به متولیان حوزه نمایشی داد که به نظر می‌تواند راهگشا باشد.

اولین راهکار حجازی‌فر، جذب اسپانسر بود. راهکاری که او از آن به عنوان یک رویکرد خاص در مسیر بسترسازی برای اشتغال یاد کرد و گفت: «رویکرد ما بسترسازی برای اشتغال بچه‌های عروسکی است. در دنیا این رشته درآمدزا است ولی در ایران این‌گونه نیست. به همین خاطر به سراغ شرکت‌ها و اسپانسرهای خصوصی رفتم تا جشنواره خروجی‌ای در این خصوص داشته باشد».

این رویکرد گرچه در سال‌های اخیر همواره مورد بحث متولیان بوده و حتی بر روی کاغذ به نتایج خوبی نیز رسیده اما هنوز در عمل آن‌گونه که باید، با توفیق همراه نبوده است. مثلاً یک تبصره مالیاتی وجود دارد که اگر شرکت‌های خصوصی از کارهای فرهنگی مثل تئاتر حمایت کنند، مشمول معافیت مالیاتی می‌شوند. اگر این تبصره بر رنک‌تر شود دولت بخش خصوصی را ترغیب و تشویق به این تعامل کند و این اطلاع‌رسانی به شرکت‌های خصوصی توسط متولیان انجام شود، اسپانسرهای خیلی راحت جذب این جریان شوند. رویکرد دوم حجازی‌فر حضور تئاتر

عروسکی به صحنه است. موضوعی که حجازی‌فر از آن به عنوان یک آرزو یاد کرد و گفت: «آرزوی من این است که نمایش عروسکی به سالن‌ها بازگردد و آن را فقط مختص به کودکان نبینیم؛ چراکه دارای زبان جهانی است و به عنوان یک پدیده فرهنگی و سازنده مطرح است. مرکز هنرهای نمایشی و شهرداری می‌توانند به این جشنواره کمک زیادی کرده و در طول سال نیز باعث روشن ماندن چراغ سالن‌های این‌گونه نمایش‌ها باشند».

رقابت، بله یا نه

یکی از اتفاقاتی که در سال‌های اخیر بر برخی جشنواره‌های تئاتری کشور چیره شد، غیررقابتی شدن آنها بود. براساس نگاه طرفداران این ایده، در هنر تنها آفرینش و کار خلاقانه اهمیت دارد، رقابت معنایی پیدا نمی‌کند و الگویی که در تمام جشنواره‌های تئاتری دنیا رعایت می‌شود، این است که در